

2017-03-31

Dnr: 511-5324-16
Dossier: 0300-02-146

Natura 2000-områdets namn och områdeskod

Degermossen, SE0210287

Områdestyp/status

SAC (Särskilt bevarandeområde enligt EU:s art- och habitatdirektiv) och SPA (enligt EU:s fågeldirektiv).

En del av området är skyddat inom naturreservatet Focksta. Övriga delar regleras genom avtal med Fortifikationsverket om skydd av särskilt värdefulla naturskogsområden.

Regeringen godkände utpekande av området i januari 2002.

Tidigare bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen i mars 2009.

Denna bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen den 31 mars 2017.

Områdets storlek

447,1 ha

Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

<u>Kod</u>	<u>Namn</u>	<u>Areal</u>
7140	Öppna mossar och kärr	14,08 ha
9010	* Taiga	94,51 ha
9050	Näringsrik granskog	63,87 ha
9080	* Lövsumpskog	30,07 ha
91D0	* Skogbevuxen myr	52,98 ha

*) Bevarandet av naturtypen har hög prioritet inom EU.

Naturtypernas utbredning visas på karta, bilaga 1.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivets bilaga 2

1386 Grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis*)

Ingående arter enligt fågeldirektivets bilaga 1

A104 Järpe (*Bonasa bonasia*)

A108 Tjäder (*Tetrao urogallus*)

A127 Trana (*Grus grus*)

A217 Sparvuggla (*Glaucidium passerinum*)

A220 Slaguggla (*Strix uralensis*)

2017-03-31

Dnr: 511-5324-16
Dossier: 0300-02-146

- A223 Pärluggla (*Aegolius funereus*) (ej regeringsanmält)
- A234 Gråspett (*Picus canus*)
- A236 Spillkråka (*Dryocopus martius*)
- A241 Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*)
- A246 Trädlärka (*Lullula arborea*)
- A338 Törnskata (*Lanius collurio*)
- A409 Orre (*Tetrao tetrix*)

Ägarförhållanden

Fortifikationsverket, privata.

Kommun

Uppsala, Enköping.

Översiktlig beskrivning av området

Natura 2000-området Degermossen ligger ca 2 mil väster om Uppsala. Den västra delen av området ligger inom Skogstibble skjutfält, medan östra delen är en del av naturreservatet Focksta.

Knappt halva Natura 2000-området utgörs av blandskog som främst domineras av gran. I hela den delen finns ett stort inslag av löv som ofta utgörs av grov asp (≤ 50 cm i diameter). Tallinslaget är lågt. På skjutfältsområdet (stora nordvästra ytan) är denna naturtyp begränsad till blockiga områden där skördare inte har kunnat ta sig fram för att gallra. Mängden död ved är ofta hög, särskilt i blockiga partier där stora granar har fallit. I vissa av dessa blockiga delar utgör asp $>90\%$ av grundytan. Genom hela området finns även inslag av 10–40-årig ungskog, där lövträd dominerar. Ofta är asp dominerande och i vissa fall finns rena aspbestånd. Gran har planterats i alla delområden, och i vissa delar av dem utgör trädslaget drygt 50 % av volymen. På yngre hyggen finns kvarlämnade träd, ofta asp.

Skogbevuxna myrar finns både i den del som är naturreservat samt på skjutfältsdelen. Bottenskiktet domineras av vitmossor och i fältskiktet växer arter som skvattram, odon, tranbär och starr. Tall, al och björk utgör trädskiktet. Lövsumpskogar finns framförallt i anslutning till de skogbevuxna myrarna. Trädskiktet domineras av björk och al. I och kring den stora myren på skjutfältet finns inslag av öppna mossar och kärr. Där domineras bottenskiktet av vitmossor och i fältskiktet växer arter som skvattram, odon, tranbär och starr. Vid en inventering 2016 utpekades stora delar av Natura 2000-området, inklusive icke-naturtypsmark, som lämpliga för vitryggig hackspett.

2017-03-31

Dnr: 511-5324-16
Dossier: 0300-02-146

Bevarandesyfte

Bevarandesyftet med Natura 2000-området Degermossen är att bevara eller återställa gynnsamt tillstånd för de prioriterade bevarandevärden som anges nedan. Även prioriterade bevarandeåtgärder anges nedan.

Länsstyrelserna ska enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ta fram bevarandesyften för alla Natura 2000-områden.

Bevarandesyftet används tillsammans med beskrivningarna av områdets livsmiljöer och arter vid tillståndsprövningar som rör området, enligt 7 kap 28a – 29 §§ miljöbalken.

Bevarandesyftet ger även vägledning om hur myndigheterna behöver arbeta för att prioritera Natura 2000-områden i det fortsatta skyddsarbetet enligt 7 kap. 27 § miljöbalken och 16 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Prioriterade bevarandevärden:

- Naturtyperna öppna mossar och kärr, taiga, näringsrik granskog, lövsumpskog, skogbevuxen myr.
- Arterna järpe, tjäder, spurvuggla, slaguggla, gråspett, spillkråka, tretåig hackspett, trädlärka, törnskata, orre.

Motivering:

- Områdets blandskogs kvaliteter hyser värden för bl.a. många fågelarter såsom slaguggla, tretåig hackspett och järpe. Dessutom kan den rika förekomsten av löv- och blandskogar successivt göra skogsvärdena lämpliga för vitryggig hackspett.

Prioriterade bevarandeåtgärder:

- Igenläggning och dämning av diken som påverkar områdets naturliga hydrologi.
- Skapa död ved.
- Viss röjning och gallring av gran i yngre bestånd för att gynna lövträd och skapa blandskogsbestånd.
- Röjning av inväxande gran i lövsumpskogen.
- Öppna myrar ska hållas öppna.

Beskrivning av naturtyper och arter

7140 - Öppna mossar och kärr (14,08 ha)

Glest skogsbevuxna myrar och öppna kärr. Bottenskiktet domineras av vitmossor och i fältskiktet växer arter som skvattram, odon, tranbär och starr. Björk växer glest. I norr finns ett öppet kärr där fältskiktet domineras av brunrör och starr och bottenskikt saknas.

2017-03-31

Dnr: 511-5324-16
Dossier: 0300-02-146

Naturtypens hydrologi och hydrokemi får inte påverkas negativt, till exempel genom dikning, inom eller utanför Natura-området. Naturtypen är även känsligt för onaturliga vattenståndsfuktuationer beroende på älvregleringar, vilka kan leda till igenväxning av de öppna ytorna. Torvbrytning och andra företag som orsakar markskador får inte ske. Genom till exempel spridning eller utsläpp av gödningsämnen, försurande ämnen, närsalter, miljögifter och grumlande ämnen skadas naturtypen, liksom av skogsbruk samt exploatering i eller utanför området. Igenväxning är också ett hot.

9010 - *Taiga (94,51 ha)

9050 - Näringsrik granskog (63,87 ha)

Blandskog som främst domineras av gran. I hela området finns ett stort inslag av löv som ofta utgörs av grov asp (≤ 50 cm i diameter). Tallinslaget är lågt. På skjutfältsområdet (stora nordvästra ytan) är dessa naturtyper begränsade till blockiga områden där skördare inte har kunnat ta sig fram för att gallra. Mängden död ved är ofta hög, särskilt i blockiga partier där stora granar har fallit. I vissa av dessa blockiga delar utgör asp $>90\%$ av grundytan.

Naturtypen behöver skydd från produktionsinriktat skogsbruk och exploatering, medan t.ex. bränder och stormfällningar är naturliga delar av skogens livscykel. Brist på dynamiska krafter kan leda till brist på habitat, vilket kan drabba ingående arter negativt. Närvaro av lövträd kräver en naturlig dynamik och begränsade viltstammar. Systempåverkande arter, till exempel klövvilt och bäver, kan påverka förekomsten av löv negativt. Naturtypen är även känslig för hydrologisk påverkan inom och utanför området. Spridning eller utsläpp av gödningsämnen, försurande ämnen, närsalter och miljögifter skadar naturtypen.

9080 - *Lövsumpskog (30,07 ha)

Områden med lövsumpskog omger naturtypen skogsbevuxen myr, och finns på spridda håll insprängda i den näringsrika granskogen. De flesta delområdena domineras av björk. I alla delområden finns också ett inslag av al och bitvis dominerar trädslaget. Träden står ofta på socklar. Alla delområden är dikade. Naturtypen förekommer på näringsrik mark som är fuktig-blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäcken och i vissa fall även på torvmark av lövkärrstov/vasstov. I sitt mest utvecklade stadium kännetecknas naturtypen av ett stort inslag av gamla träd och död ved. Som ett resultat av tidigare markanvändning, naturliga störningar eller andra åtgärder kan skogen befinna sig i ett yngre successionsstadium med stort inslag av yngre träd. Lövsumpskogar med lång kontinuitet präglas av naturlig dynamik, med naturliga störningar.

Naturtypen är mycket känslig för störningar i hydrologin varför dikningar (även skyddsdikning) i och kring området skulle kunna skada värdena. Produktionsinriktade avverkningar i området har direkt skadlig effekt. Däremot kan en naturvårdsgallring och borttagande av gran vara positivt eftersom granen ibland

2017-03-31

Dnr: 511-5324-16
Dossienr: 0300-02-146

konkurrerar ut lövträden på sikt. Tunga maskiner får ej framföras eftersom det ger körskador och störningar i hydrologin. Lövsumpskogar är även känsliga för avverkningar i angränsande marker eftersom luftfuktighet påverkas negativt av detta.

91D0 - *Skogbevuxen myr (52,98 ha)

I alla delområden domineras bottenskiktet av vitmossor och i fältskiktet växer arter som skvattram, odon, tranbär och starr. I det stora delområdet dominerar björk och bitvis finns inslag av al. I dess centrala delar finns tall-skvattramossor. Den skogsbevuxna myren i områdets östra del utgörs av en dikad tall-skvattramosse. Dikena syns på ekonomiska kartan från 40-talet. De har vuxit igen men bitvis finns vattenspeglar.

Skogbevuxna myrar är känsliga för förändringar i hydrologin och hydrokemin varför dämning (annat än i naturvårdsändamål) eller avvattningsföretag såsom dikningar och torvbrytning inte får förekomma i eller i anslutning till myren om de skadar naturvärdena. Naturlig dynamik måste få råda med bl.a. stormfällningar och översvämningar vilket ger upphov till viktiga strukturer såsom död ved och gamla träd. Skogsbruksåtgärder kan också skada värdena och får inte förekomma. Spridning av till exempel aska och gödningsämnen i och kring naturtypen ger stora förändringar på vegetationens artsammansättning.

Utvecklingsmarker

I natura 2000-området finns områden med 10–40-årig ungskog som har potential att utvecklas till taiga. Löv- och blandskogsmarker dominerar i alla delområden, och merparten av de marker som inte är klassade som naturtyp bedöms som lämpliga att, efter viss restaurering, utvecklas mot löv- och blandbestånd. Ofta är asp dominerande och i vissa fall finns rena aspbestånd. Gran har planterats i alla delområden, och i vissa delar av dem utgör trädslaget drygt 50 % av volymen. På yngre hyggen finns kvarlämnade träd, ofta asp.

1386 - Grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis*)

Grön sköldmossa förekommer i olika typer av frisk till fuktig barrskog och blandskog. Arten växer på multnande stammar och stubbar, främst på granved, men även på tall och asp. Substratet är riktigt murken och mjuk ved, som ju är relativt kortlivad, varför det är viktigt att ha kontinuerlig tillgång till detta. Från Degermossen finns uppgifter om förekomster på minst 7 lågor.

Grön sköldmossa är känslig för skogsavverkning (ökad exponering och uttorkning), och bristen på grov död ved i skogen utgör det allvarligaste hotet mot arten. En minskning av skogar med lämpliga livsmiljöer gör att avståndet dem emellan blir så långt att de isoleras från varandra och utdöenderisken ökar.

A104 - Järpe (*Bonasa bonasia*)

Järpen har sin huvudsakliga förekomst i ett brett bälte från Skandinavien till Stilla havet. Den är mycket stationär och när ett par har etablerat sig på en plats, stannar de där så länge biotopen är intakt. Järpen förekommer framförallt i större

2017-03-31

Dnr: 511-5324-16
Dossier: 0300-02-146

sammanhängande barrskogsområden, i första hand granskog med hög bonitet och rikligt med lövträd. Eftersom arten är stationär i sitt revir (25-50 ha) året runt krävs att häckningsbiotoperna kan erbjuda föda och skydd under alla årstider. Förekomsten av skydd verkar vara en nyckelfaktor och arten finns framförallt i täta skogsbestånd med ett rikt buskskikt eller mycket unga granar. Gallring och röjning i dessa bestånd leder nästan undantagslöst till att arten försvinner. Dessutom krävs ett lövinslag på över 10 % med al, björk och asp eftersom järpen under vintern har alhången samt al- och björkknopp som en huvudsaklig födokälla. Liksom för övriga skogshöns är tillgången på insekter avgörande för ungarnas överlevnad. Eftersom järpen är mycket stationär krävs en mycket god förekomst av kärr, myrar, bäckar och sumpskog i reviren.

Arten är känslig för att täta skogar med ett rikt buskskikt och mycket björk, al och asp röjs eller gallras. Järpen drabbas också hårt av dikningen av myr- och skogsmark eftersom ungväxningen då kraftigt försämras. Även fragmentering och stor brist på sammanhängande gynnsamma biotoper (>25 ha) hotar arten. Till följd av det intensiva och storskaliga skogsbruket har populationen halverats sedan 1950-talet.

A108 - Tjäder (*Tetrao urogallus*)

Tjäder häckar i barr- och blandskogsområden från Skandinavien och öster ut mot Bajkalsjön. De svenska fåglarna är stannfåglar och kräver större, helst tätvuxna barrskogar i ursprungligt skick med äldre tallar, ett gott inslag av grova aspar, bärrika kärr och rismyrar. Fåglarna kan röra sig över områden på 25 km². Tjäderns biotopkrav varierar kraftigt över året. Vintertid och under lekperioden är förekomst av äldre något öppna tallbestånd en nyckelfaktor. Under sommarhalvåret har tjäder, och då främst hönan med kycklingar, ett bredare biotopkrav med såväl gammal skog som öppna marker, såsom nyupptagna hyggen. Tjädern äter mycket bär och det är först när skogarna nått 30-40 års ålder som bärrisen börjar vandra in. Dock är skogar av den här åldern i produktionsskogslandskapet relativt glesta till följd av gallring och röjning av buskskikt varför ofta yngre tätare skogar väljs trots sämre födotillgång eftersom predationen annars är för hög. Förekomst av våtmarker är en mycket betydelsefull faktor då hönan under tidig vår till största delen livnär sig på späda skott av tuvull. Tillgången på proteinrika blad, blommor och frön bestämmer till stor del hönans kondition under häckningssäsongen och därmed hennes reproduktiva framgång. Våtmarker är också viktiga för kycklingarna då dessa under sin första levnadstid livnär sig på insekter som det finns mest av i kärr, myrkanter och surdråg.

Arten är känslig för den fragmentering som sker av skoglandskapet där det bildas jättelika monokulturer av tall eller gran. Enstaka hyggen har ingen negativ påverkan. Arten är även känslig för avvattning/dikning av våtmarker i skogslandskapet eftersom det leder till födobrist. I södra och mellersta Sverige har en betydande nedgång konstaterats i populationsstorleken.

2017-03-31

Dnr: 511-5324-16
Dossier: 0300-02-146

A127 - Trana (*Grus grus*)

Tranan häckar på sank sjö- eller havsstränder, på våta myrmarker, vid större slättsjöar, i öppna kärr, i sänkta sjöar och andra större eller mindre våtmarker. Ett gemensamt krav, oavsett val av habitat, är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs. alltid omgärdat av vatten. Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen 1 km². Tranan häckar sparsamt på myrar och sjöstränder i norra Uppland.

För närvarande finns inget hot mot arten i Sverige. I det spanska övervintringsområdet finns däremot vissa hot, främst avveckling av korkeksodlingar.

A217 - Sparvuggla (*Glaucidium passerinum*)

Sparvugglan häckar helst i gammal, flerskiktad grandominerad blandskog med rik förekomst av grova lövträd (främst asp, björk och al). Sparvugglan behöver tillgång på lämpliga boplatser i form av gamla bohål från större hackspett eller tretåig hackspett. Sparvugglan är i huvudsak en stannfågel men vissa vintrar sker mer omfattande rörelser söderut. Arten jagar över arealer i storleksordningen 1,5 km².

Sparvugglan är känslig för brist på lämpliga bohålstäd. Det krävs grova tallar eller lövträd samt förekomst av hackspettar. Det är oerhört viktigt att alla hålträd sparas på föreskrivet sätt.

A220 - Slaguggla (*Strix uralensis*)

Slagugglan häckar främst i gles, uppbruten barr- och blandskog i anslutning till lämpliga födosöksområden i form av öppen mark såsom myrar, kalhyggen och småskaligt jordbrukslandskap. För god häckningsframgång krävs höga gnagartätheter och tillgång på lämpliga häckningsplatser i form av ihåliga träd, framför allt s.k. skorstenstubbar av tall eller ihåliga ekar. I detta hänseende är spillkråkan en viktig art då skorstenar ofta bildas efter det att träden knäcks i höjd med ett gammalt spillkråksbo. Eftersom det råder en akut brist på naturliga boplatser kan man sätta upp holkar i lämpliga områden så länge inte detta drabbar pärlugglan. I Uppland häckar över hälften av slagugglorna i holk. Arten jagar över arealer i storleksordningen 5–12 km² och ungfåglar sprider sig 5–70 km från boplatser.

Artens känslighet är starkt knuten till bristen på lämpliga boplatser. Detta som en följd av rationalisering och städivering i skogen som lett till att lämpliga boträd tagits bort, samt att träden sällan får bli så grova som lämpliga boträd är. Dagens skogar är också allt för täta då plantering följt av röjningar och gallringar sett till att träden står i jämna förband så tätt som möjligt i för bästa kvalitet och avkastning. Dessutom är dikningen av skog och våtmarker ett stort problem då större ytor beskogas och att födotillgången försämras.

2017-03-31

Dnr: 511-5324-16
Dossier: 0300-02-146

A223 - Pärluggla (*Aegolius funereus*) (ej regeringsanmält)

De största tätheterna finns i gammal, tätvuxen granskog med luckor i form av vindfällan och små våtmarker. Inslaget av tall, björk och asp kan vara stort. Ofta påträffas arten i gränsområden mot hyggen, inägor eller större myrar. I dessa öppnare biotoper är risken för predation från slaguggla dock stor. Pärlugglan förekommer därför sällan i trakter med slaguggla, även om biotopen i övrigt är optimal.

Uppsättning av slaguggleholkar kan därför bidra till pärlugglans minskning. Boet placeras i en ihålig asp, ofta används gamla bon från spillkråka och sällsynt också gråspett eller gröngöling. Bristen på lämpliga boträd är generellt sett ett stort problem för arten, men holkar används gärna.

Det absolut största hotet mot pärlugglan är det moderna skogsbruket. Orsaken till det är att arten är känslig för bristen på lämpliga boträd. Dessutom har ett allt hårdare utnyttjande av marken bidragit till att mindre gläntor och öppna våtmarker dikats ut och planterats. Upphörd hävd av åkrar och fodermarker i det småskaliga jordbrukslandskapet bidrar också till att försvåra för arten. Arten är dock inte särskilt störningskänslig och kan ha sitt bo i närheten av vandringsleder och rastplatser.

A234 - Gråspett (*Picus canus*)

Den vanligaste biotopen utgörs av gles, lövblandad barrskog med död ved och med ett rikt bärrisdominerat fältskikt. Gråspetten finns ofta i bestånd som gränsar mot öppen mark i form av åkrar, hagmarker, stränder eller hyggen. Till boträd väljs främst grov asp men även tall, björk, rönn och gråal. Förekomst av solexponerade partier som bryn, gläntor eller branter är karaktäristiska inslag i reviren. Förutom de öppna markerna innehåller gråspettens habitat normalt grova träd av asp och björk. Arten häckar numera ofta i kvarlämnade grova aspar på hyggen. Historiskt sett har arten, liksom övriga hackspettar, gynnats av skogsbränder. På kort sikt genom insektsrikedomerna på brandfältet och på lång sikt genom bildandet av så kallade lövbrännor. De öppna markerna är viktiga eftersom de hyser stora antal av de ur födosynpunkt viktiga myrorna, som gråspetten till stor del livnär sig på under sommaren. Vintertid då myrorna blir svårare att nå blir de vedlevande insekterna istället en viktig födoresurs. Speciellt värdefullt är äldre lövträdsbestånd med rik förekomst av död ved. Arten ses under denna årstid ofta i alstrandskog eller gamla aspbestånd.

Det stora hotet mot gråspetten i Sverige är den kontinuerliga och fortsatt pågående utarmningen av skogslandskapet. Ett allt intensivare skogsbruk med allt mindre arealer obrukad skog gör att livsrummet för arten krympt kraftigt under den senare delen av 1900-talet. Mer specifikt handlar det om överföringen av naturlig, varierad skog till ensartade monokulturer av gran och tall, överföring av lövdominerade bestånd till rena barrbestånd och skogsbrukets vana att städa bort merparten döda och döende träd i skogen. Gråspetten och många av de arter som föredrar ljus, öppen och gles skog har missgynnats kraftigt sedan skogsbetet upphörde. Fragmentering av lämpliga häckningsmiljöer, såväl på beståndsnivå som på landskapsnivå, bidrar till

2017-03-31

Dnr: 511-5324-16
Dossier: 0300-02-146

att splittra beståndet. Denna fragmentering leder till att effekterna av olika negativa processer på beståndsnivå kan förstärkas.

A236 - Spillkråka (*Dryocopus martius*)

Spillkråkan har en vidsträckt utbredning från Skandinavien till Japan. Spillkråkan är vanligast i barr- och blandskog med högst täthet i gammal högproduktiv blandskog. Reviren är mycket stora, normalt mellan 400 och 1000 ha vilket gör att det i regel ingår en mängd olika miljöer i ett revir. Spillkråkan rör sig lätt över stora områden och återfinns därmed även i fragmenterade områden. För bobygget krävs grova träd av vanligen asp, tall eller björk. Asp skall ha en brösthöjdsdiameter över 30 cm och tall 40 cm. Medelåldern på botallar i Uppland är 170 år och boträden har ofta en sådan dimension att de skulle lämpa sig för örnböns. Tillgången på död ved är en väsentlig faktor för spillkråkan, vars födosök är helt inriktat på vedlevande insekter. Då arten äter mycket hästmyror har spillkråkan lägre krav på den döda veden och stubbar räcker ofta långt. Spillkråkan är något av en nyckelart i skogslandskapet eftersom den årligen hackar ut ett nytt bo som sedan återanvänds av t.ex. knipa, skogsduva, ugglor, tornseglare och fladdermöss.

Spillkråkan är känslig för minskad lövträdsandel, ökad granandel och mera homogena bestånd. Minskad medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter gör att tillgången på lämpliga boträd minskar. Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnär sig på hästmyror missgynnas den med största säkerhet av stubbrytning och GROT-uttag.

A241 - Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*)

Den tretåiga hackspetten förekommer cirkumpolärt i taigan i främst Europa och Nordamerika. Arten är normalt en stannfågel. Födan utgörs av skalbaggar och skalbaggs-larver – framförallt barkborrar – som den hackar fram ur döende och döda träd. Förekomsten av tillräckliga mängder död ved är således den viktigaste beståndsreglerande faktorn. De högsta tätheterna finns normalt i högproduktiv, orörd, fuktig granskog med ett rikt inslag av björk, al och asp liksom döda träd i form av högstubbar, rakor och lågor. Så fort kravet på goda födosökmiljöer är uppfyllt kan arten hittas i de flesta miljöer med gott om död/döende ved såsom svämskogar, lövbrännor, sumpskog eller andra självgallrande bestånd. Då mängden lämpligt substrat varierar över åren i olika områden flyttar hackspetten sitt revir efter mattillgång. Boet hackas helst ut i gran men även tall. I lövdominerade bestånd återfinns boet i döende björk, asp eller al. Mängden lämpligt substrat i form av döende eller döda träd måste utgöra minst 15 m³/ha eller ca 5 % av den stående biomassan i ett 100 ha stort område.

Tretåig hackspett är känslig för trakthyggesbrukets verkningar som leder till minskad mängd döende träd och minskat lövinslag. Även utdikningen av skogsmark och våtmarker är ett stort problem. Allt intensivare skogsbruk med allt mindre arealer obrukad skog gör att livsrummet för arten krympt under den senare delen av 1900-talet. Mer specifikt handlar det om överföringen av naturlig, varierad skog till

2017-03-31

Dnr: 511-5324-16
Dossienr: 0300-02-146

ensartade monokulturer av gran och tall samt skogsbrukets tidigare vana att städa bort merparten av döda och döende träd i skogen. Bristen på bränder och dikning av våta marker samt även reglering av vattendrag ger även det minskad mängd död ved.

A246 - Trädlärka (*Lullula arborea*)

Trädlärka häckar i öppna, torra marker i direkt anslutning till gles, luckig tallskog – t.ex. gamla grustag, unga hyggen (fram till ca fem år efter plantering), brandfält, sandiga industriområden, samt i det småskaliga jordbrukslandskapet i skogs- och mellanbygderna. Arten är beroende av soliga miljöer eftersom den återkommer tidigt på våren. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område på omkring 50-100 ha.

I områden där arten förekommer bör öppna häckningsmiljöer i anslutning till skogsmark bevaras. Gamla åkrar och betesmarker, sand- och grusområden (täkter) bör inte planteras med skog.

Det stora hotet mot trädlärkan är minskad tillgång på lämpliga häckningsplatser. Flera olika faktorer har lett till en kontinuerlig minskning av mängden lämpliga biotoper under perioden efter 1950-talet. Den storskaliga nedläggningen av jordbruket i södra Sveriges skogs- och mellanbygder har lett till ett betydligt slutnare landskap. Allt tätare skog, i kombination med en storskalig övergång från tall till gran i södra Sverige har minskat mängden lämpliga häckningsplatser i skogsmiljö, samtidigt som skogsbetet, som förr var vanligt i skogs- och mellanbygderna, numera i stort sett är helt förvunnet.

A338 - Törnskata (*Lanius collurio*)

Törnskatan kräver tillgång på öppna marker med rik insektsförekomst av varma, solbelysta lokaler. Häckningslokalerna bör ha god tillgång på attraktiva insektsmiljöer i form av blommande och bärande buskar (t.ex. nypon, slån eller björnbär) i kombination med öppna partier, t.ex. betade gräsytor.

Arten är känslig för igenväxning med för mycket buskar och träd men kräver samtidigt närvaro av en del buskar, speciellt blommande sådana som drar till sig insekter. Törnskatan missgynnas starkt av närvaron av skator vilka går hårt åt ägg och ungar i boet.

A409 - Orre (*Tetrao tetrix*)

Orren är de öppna markernas skogshöna och häckar på hedar och mossar samt i tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder. I skärgårdsmiljö häckar arten på kala skär och öar och i fjälltrakterna kan den gå upp i fjällbjörkskogen. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad. Björkknoppar är en viktig diet under vinterhalvåret. Under sommarhalvåret är dieten mer varierad, men vegetabilier dominerar, bl.a. är blåbärsblom en viktig komponent.

Orren är känslig för effekterna av produktionsinriktat skogsbruk, då den behöver lövrika, luckiga och flerskiktade skogar. Brist på stora brandfält med efterföljande

2017-03-31

Dnr: 511-5324-16
Dossier: 0300-02-146

lövuppslag (framförallt björk) som förr med regelbundna intervall skapades i den boreala zonen kan vara ett hot. Brandfälten kan i viss mån ersättas av kalhyggen under förutsättning att lövuppslaget inte röjs bort till förmån för barrträd.

Bevarandemål

7140 - Öppna mossar och kärr

Arealen ska vara minst 14 ha. Våtmarkerna ska vara öppna eller mycket glest trädbevuxna. De hydrologiska förhållandena ska vara opåverkade av dikningsingrepp. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de för naturtypen typiska arterna bör ske. I kärren växer olika arter av mossa, typiska arter är till exempel olika vitmossarter.

9010 - *Taiga

Arealen taiga ska vara minst 94 ha. Skogen ska vara flerskiktad och rik på stående och liggande död ved, framförallt grov granved. Det ska finnas gott om gamla och grova träd, andelen gamla tallar och ekar ska vara hög. Även i granskogarna ska andelen lövträd vara hög och inga främmande trädslag (till exempel contortatall) får förekomma i naturtypen. Grova och vidkroniga lövträd och tallar ska inte vara trängda av andra träd. Hydrologin ska vara naturlig. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de för naturtypen typiska arterna bör ske. Typiska arter är till exempel mattlumner, grön sköldmossa, mörk husmossa, aspfjädermossa, asphättemossa, veckticka, kandelabersvamp, harticka, ullticka, gränsticka, talticka, stor aspticka, ostticka, aspgelélav, läderläppslav, skinnlav, lunglav, grymig filtlav, västlig njurlav, mindre hackspett, tretåig hackspett, gråspett, nötkråka, stjärtmes, bronsbjon, sotsvart praktbagge, granbarkgnagare, stekelbock och reliktko.

9050 - Näringsrik granskog

Arealen näringsrik granskog ska vara minst 64 ha. Skogen ska vara flerskiktad och rik på stående och liggande död ved samt gamla och grova träd. I trädskiktet ska gran dominera men det ska även finnas gott om tall och löv i träd- och buskskiktet. Grova och vidkroniga lövträd och tallar ska inte vara trängda av andra träd. Hydrologin ska vara ostörd. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de för naturtypen typiska arterna bör ske. Typiska arter är till exempel blåsippa, vårärt, knärot, sårlåka, kärrfibbla, kranshakmossa och fyrflikig jordstjärna.

9080 - *Lövsumpskog

Arealen lövsumpskog ska vara minst 30 ha. Skogen ska vara flerskiktad och rik på stående och liggande död ved samt gamla och grova träd. Träd- och buskskiktet ska domineras av trivallöv och/eller ask, andelen gran ska vara mycket liten. Grova och vidkroniga lövträd är solbelysta och är inte trängda av andra träd. Hydrologin ska vara ostörd. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de för naturtypen typiska arterna bör ske. Typiska arter är till exempel mindre hackspett, entita, järpe, kärrbräken, terpentimossa och trubbjädermossa.

2017-03-31

Dnr: 511-5324-16
Dossier: 0300-02-146

91D0 - *Skogbevuxen myr

Arealen ska vara minst 53 ha. Skogen ska vara flerskiktad och rik på stående och liggande död ved samt gamla och grova träd. Trädskiktet i ska domineras av tall med inslag av lövträd, andelen gran ska vara liten. Grova och vidkroniga tallar är solbelysta och är inte trängda av andra träd. Hydrologin ska vara ostörd. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de för naturtypen typiska arterna bör ske. Typiska arter är till exempel tretåig hackspett, spillkråka, järpe och tjäder.

1386 - Grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis*)

Grön sköldmossa förekommer på multnande lågor och stubbar, främst på granved. I området ska det finnas en god kontinuerlig tillgång på murken granved och de hydrologiska förhållandena ska vara gynnsamma för arten.

A104 - Järpe (*Bonasa bonasia*)

Minst två par av järpe ska förekomma/häcka i området. Järpen är beroende av biotoper som ger mycket skydd, till exempel täta buskskikt, samt ett stort lövinslag i trädskiktet med al, björk och asp eftersom vinterfödan består av alhängen samt al- och björkknoppar. Områdets skogar ska därför vara flerskiktade och lövrika, och då arten är stationär krävs det att kringliggande områden är varierade och mosaikartade.

A108 - Tjäder (*Tetrao urogallus*)

Tjäder ska förekomma/häcka i området. Tjäderns biotopkrav varierar kraftigt över året; från äldre, något öppna, tallbestånd under vintern och lekperioden till gammal skog och öppna marker under sommaren. Förekomst av våtmarker är mycket betydelsefullt. Området ska därför fortsätta vara ett mosaiklandskap med sumpskogar, rikkärr och andra våtmarker omväxlat med äldre tallskog och lövrika barr- och blandskogar. Hydrologin i området ska vara ostörd.

A127 - Trana (*Grus grus*)

Naturtypernas bevarandetilstånd ska erbjuda lämpliga häckningsområden för trana.

A217 - Sparvuggla (*Glaucidium passerinum*)

Degermossens lövrika blandskog ska erbjuda sådana livsmiljöer att sparvuggla regelbundet häckar i området med minst ett par.

A220 - Slaguggla (*Strix uralensis*)

Området ska erbjuda miljöer så att slaguggla kan förekomma regelbundet och häcka under lämpliga år.

A223 - Pärluggla (*Aegolius funereus*) (ej regeringsanmält)

Området ska erbjuda miljöer så att pärluggla kan förekomma regelbundet och häcka under lämpliga år.

A234 - Gråspett (*Picus canus*)

Den vanligaste biotopen utgörs av gles, lövblandad barrskog med död ved och med

2017-03-31

Dnr: 511-5324-16
Dossier: 0300-02-146

A236 - Spillkråka (*Dryocopus martius*)

Minst ett par av spillkråka ska förekomma/häcka i området. Spillkråkan är beroende av mycket gamla och mycket grova träd (vanligen asp, tall eller björk) för sitt bobyggande. Födosöket är helt inriktat på vedlevande insekter i död ved. Området ska därför vara rikt på död ved och gamla, grova träd som inte är trängda eller beskuggade samt ha en hög andel lövträd.

Spillkråkans övergivna bohålor används ofta av andra fågelarter, vilket gör spillkråkan till en viktig nyckel för områdets bevarande.

A241 - Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*)

Minst ett par av tretåig hackspett ska regelbundet förekomma/häcka i området. Arten livnar sig på vedlevande insekter i döda och döende träd. Den förekommer främst i högproduktiv, orörd och fuktig granskog med ett rikt inslag av björk, al och asp. Området ska därför vara lövrikt och ha en mycket rik tillgång på döda stående och liggande träd. Hydrologin i området ska vara ostörd.

A246 - Trädlärka (*Lullula arborea*)

Trädlärka ska regelbundet förekomma och häcka i området.

A338 - Törnskata (*Lanius collurio*)

Törnskatan ska regelbundet förekomma och häcka i området.

A409 - Orre (*Tetrao tetrix*)

Området ska erbjuda miljöer så att orre kan förekomma regelbundet och häcka inom Degermossen.

Bevarandetillstånd idag

Bevarandetillståndet bedöms idag vara gynnsamt för områdets naturtyper. Det råder dock kunskapsbrist kring bevarandetillståndet för områdets arter.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

- Påverkan från skogsbruk utanför Natura 2000-området utan tillräcklig hänsyn mot områdets naturtyper och arter.
- Markavvattning och annan negativ påverkan på områdets hydrologi.
- Brist på död ved.
- Hotad lövföryngring på grund av viltpopulationen.
- Minskad andel tall och löv.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Bevarandeplan
DEGERMOSSEN

14(14)

2017-03-31

Dnr: 511-5324-16
Dossier: 0300-02-146

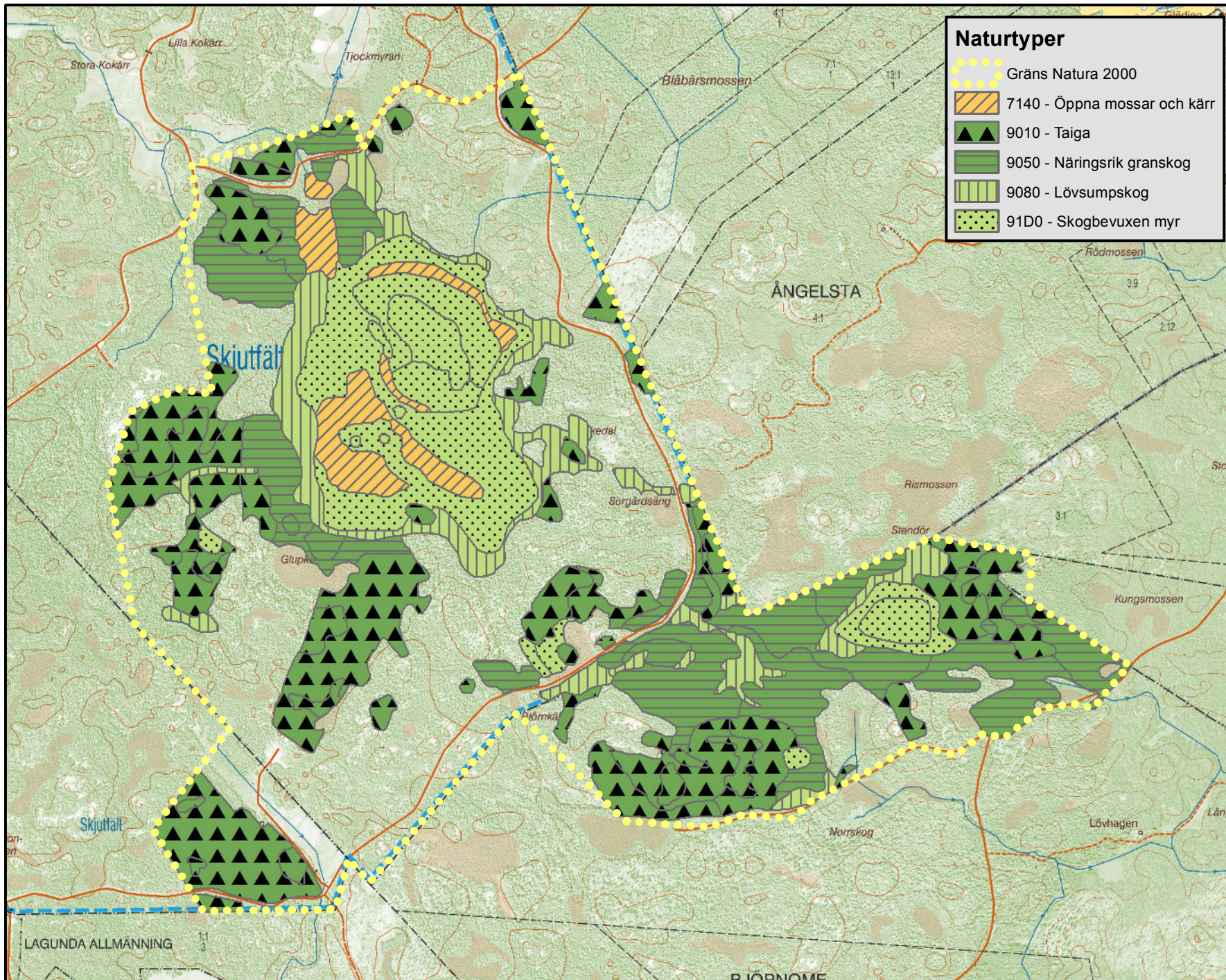
Bevarandeåtgärder

Se prioriterade bevarandevärden.

Eventuella åtgärder i linje med åtgärdsprogram för vitryggig hackspett bör ta hänsyn till att många av de befintliga naturvärdena och utpekade arter i området gynnas av skogens blandskogskaraktär med såväl barrträd som stort lövinslag, främst asp.

Bilaga

1. Naturtyper enligt Natura 2000.

Naturtyper

- Gräns Natura 2000
- 7140 - Öppna mossar och kärr
- 9010 - Taiga
- 9050 - Näringsrik granskog
- 9080 - Lövsumpskog
- 91D0 - Skogbevuxen myr

Bilaga 1. Naturtyper enligt Natura 2000.
 Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
 Bevarandeplan 2017-03-31,
 dnr 511-5324-16.
Natura 2000-området
 Degermossen,
 SE0210287,
 Kommun: Uppsala, Enköping.

0 250 500 750 1 000
 Meter 1:17 000